

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotuksen mukaan vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-aluksesta on ilman asianomaisen kunnan lupaa kielletty. Maanomistajan hakemuksesta kunta voi piirimetsälautakuntaa ja lääninhallitusta kuultuaan myöntää luvan hakemuksessa esitetyle alueelle tai sen osalle. Lupa voidaan myöntää, jos lentolevityksestä ei aiheudu mainittavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon

hävittäminen muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle kohtuuttomia kustannuksia. Kunnan päätökseen saa hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriöltä, jonka päätös on lopullinen.

Laki olisi tarkoituksenmukaista saattaa voimaan 1 päivänä toukokuuta 1984, jotta sanotun vuoden lentolevityshankkeet voitaisiin käsitellä sen mukaisesti.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Taimikkovaiheessa suoritettava vesakontorjunta on metsiköstä aikanaan saatavan tuoton kannalta oleellinen metsänhoidollinen toimenpide. Koska pahimmin vesoittuvilla tai mekaanisille menetelmille huonosti soveltuvilla alueilla ei päästä tyydyttävään lopputulokseen mekaanisin menetelmin, niiden rinnalle on otettu käyttöön kemiallinen vesakontorjunta.

Kemiallinen vesakontorjunta on ollut alusta alkaen säänneltyä. Käytettävien aineiden tulee olla tarkoitukseen hyväksytyjä, ja niiden käytöstä on annettu hyvinkin yksityiskohtaisia määräyksiä.

Lehvästöruiikutuksia ilmasta on tehty 20 vuoden ajan. Vesakontorjunta-aineiden lentolevityksen haitallisista vaikutuksista, kuten torjunta-aineen leviämisestä tarkoitettua laajemmalle alueelle, on jatkuvasti esitetty epäilyjä, mikä puolestaan aiheuttaa häiriötä paikalliselle väestölle. Tutkimukset ja käytännön toiminnassa tehdyt havainnot eivät näitä käsityksiä tue. Kuitenkin

näyttää ilmeiseltä, ettei epäilyjen hälventäminen tutkimus- ja tarkastustoiminnan tehostamisen avulla ole mahdollista. Luonnontuotteiden hyväksikäyttöä vesakontorjunta-aineiden lentolevitys tietyissä tapauksissa rajoittaa, koska suurten taimikkokuvioiden keskellä olevien marjaisten aukkojen kiertäminen ei ole yleensä mahdollista. Edellä esitetyistä syistä hallitus esittää, että vesakontorjunta-aineiden lentolevitys pääsääntöisesti kiellettäisiin.

Koska lentolevityksen käyttö on perusteltua eräissä tapauksissa, kuten syrjäisillä tiheästi vesoittuneilla alueilla, joilla ei luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ole merkitystä, kunnanhallitus voisi myöntää luvan lentolevitykseen.

Päätösvalta vesakontorjunta-aineiden lentolevitystä koskevissa asioissa esitetään siirrettäväksi kunnalle, jotta päätöksenteossa voitaisiin entistä enemmän ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Ennen asian ratkaisemista kunnan tulisi pyytää asiaan mahdollisesti liittyvistä luonnonsuojelunäkökohdista lääninhallituksen ympäristönsuojelutoimiston lausunto. Metsätaloudellisen puolen

arvioinnin suorittaisi nykyisen käytännön mukaisesti piirimetsälautakunta. Ratkaisujen yhdenmukaisuuden takaamiseksi lakiin esitetään säädettäväksi muutoksenhakuoikeus.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Kemiallisten torjunta-aineiden käyttö on säännelty myrkkylaisissa (309/69) ja torjunta-ainelaisissa (327/69). Torjunta-aineena ei saa myydä, kuluutukseen muutoin luovuttaa tai käyttää valmistetta, jota maatilahallitus ei ole rekisteröinyt torjunta-aineeksi. Edellytyksenä rekisteröimiselle on, että torjunta-ainelautakunta on hyväksynyt valmisteen torjunta-aineena käytettäväksi. Myrkyä sisältävän valmisteen rekisteröiminen torjunta-aineeksi edellyttää, että lääkintöhallitus on julistanut valmisteen käytön torjunta-aineena sallituksi. Torjunta-aineeksi ei saa hyväksyä valmistetta, jonka käytöstä tarkoitukseensa voisi aiheutua ilmeistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Mikäli hyväksymisen jälkeen osoitetaan, että torjunta-aine ei enää täytä säädettyjä hyväksymisen ehtoja, torjunta-ainelautakunnan tulee peruuttaa hyväksyminen. Torjunta-ainetta saadaan pitää kaupan vain hyväksytyssä päällyksessä, johon tehtävistä merkinnöistä on annettu omat määräykset. Merkinnöistä tulee selvittää valmisteen käyttötarkoitus, valmisteen sisältämät tehoaineet ja muut seikat, jotka ovat tarpeen haittojen välttämiseksi. Torjunta-ainelautakunnalla on valta määrätä torjunta-aineiden käyttöä koskevista rajoituksista ja ehdoista.

Vuonna 1978 lisättiin torjunta-ainelakiin säännökset torjunta-aineiden lentolevitystä koskevista ehdoista (5 a §) sekä erityisesti vesakontorjunta-aineiden lentolevityksessä noudatettavasta menettelystä (5 b §). Lain mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi kunnan esityksestä piirimetsälautakuntaa kuultuaan kieltää tai rajoittaa vesakontorjunta-aineen levittämisen ilmasta määrätyle alueille, mikäli vesakko voitaisiin alueelta hävittää kohtuullisin kustannuksin muillakin keinoin ja kiellosta tai rajoituksesta olisi huomattavaa etua luonnonsuojelun tai paikallisen väestön kannalta.

Maa- ja metsätalousministeriö on lain nojalla antanut tarkemmat määräykset torjunta-aineiden lentolevityksessä noudatettavasta menettelystä.

2.2. Käytäntö

Vesakontorjunta-aineiden lentolevitystä koskevien säännösten antamisen tarkoitus oli, että lentolevitystä suoritettaisiin entistä harkitummin ottaen myös mahdollisuuksien mukaan huomioon paikallisen väestön etu. Näin on pitkälti viime vuosina tapahtunutkin. Kun vuonna 1977 ilmasta tehtiin kemiallista vesakontorjuntaa 32 000 hehtaarille, ala vuonna 1980 jäi 9 200 hehtaariin. Vuonna 1981 metsätalouden eri osapuolet sopivat, että lentolevityksistä luovutaan sanottuna vuonna. Samalla asetettiin työryhmä selvittämään kemiallisen vesakontorjunnan metsätaloudellista merkitystä. Vuonna 1982, työryhmän työn ollessa vielä kesken, lentolevityksistä pidättäydyttiin niin ikään lähes kokonaan. Vuonna 1983 lentolevityksiä suunniteltiin noin 2 000 hehtaarille.

2.3. Asian valmistelu

Edellä mainitun kemiallisen vesakontorjunnan metsätaloudellista merkitystä tutkineen työryhmän selvitysten pohjalta laadittiin hallituksen esitys 57/83 torjunta-ainelain 5 b §:n muuttamisesta. Työryhmä piti tärkeänä, ettei kemiallisen vesakontorjunnan käyttömahdollisuutta olennaisesti supisteta ja siten lisätä rajoitusten ja lentolevitystä koskevien kieltojen maanomistajalle aiheuttamia lisäkustannuksia. Mainitun hallituksen esityksen tarkoituksena oli siirtää vesakontorjunta-aineen lentolevityksen kieltämistä koskeva päätösvalta maa- ja metsätalousministeriöltä kunnille. Edellytykset, joiden vallitessa kieltöpäätös olisi voitu tehdä, olisivat säilyneet nykyisen sisältöisinä. Esitys peruutettiin. Käsillä oleva lakiesitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

2.4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koska lentolevityksen käyttö on viime vuosina vähentynyt voimakkaasti, esityksellä ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia. Myöskään työllisyyteen esityksellä ei ole sanottavaa vaikutusta, koska monet lentolevityksen avulla hoidettaviksi suunnitelluista vesakontorjuntakohteista eivät sovellu käsityönä tehtäväksi. Esitys aiheuttaa jossain määrin metsänhoidollisen tason laskemista, mikä taloudellisia vaikutuksia on kuitenkin vaikea arvioida.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

5 a §. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö myöntää hakemuksesta määräajaksi toimiluvan ilma-aluksen omistajalle tai haltijalle torjunta-aineen lentolevitystä varten. Toimilupa voidaan peruuttaa siinä tapauksessa, että lentolevityksessä ei noudateta annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

5 b §. Pykälän mukaan vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-aluksesta on luvanvaraista. Kunta voi maanomistajan hakemuksesta piiri-metsälautakuntaa ja lääninhallitusta kuultuaan myöntää luvan. Lupamenettelyn tarkoituksena on varmistaa, ettei vesakontorjunta-aineen lentolevitys vaaranna luonnonsuojellisesti arvokkaita esiintymiä tai vesiensuojelua eikä aiheuta haittaa paikalliselle väestölle. Haittaa paikalliselle väestölle voi esimerkiksi aiheutua siitä, että vesakontorjunta-alue on merkittävää marjastus- tai sienestysaluetta tai että alueella sijaitsee vedenoton kannalta huomattavia pohjavesiesiintymiä.

Eräissä tapauksissa vesakontorjunta-aineen lentolevitys on käytännössä ainoa mahdollisuus vesakon hävittämiseksi alueelta. Näin on esim. silloin, kun alue on syrjäinen eikä tarpeellista työvoimaa ole saatavissa tai vesakon raivaaminen käsityönä on vesakon tiheyden tai maaston laadun takia käytännössä mahdotonta tai tulisi kohtuuttoman kalliiksi. Lentolevityskielto aiheuttaisi

sen, että vesakontorjunta tällaisilla alueilla jäisi kokonaan suorittamatta. Tästä syystä kunnanhallitus voisi näissä tapauksissa myöntää luvan lentolevitykseen, mikäli siitä ei aiheutuisi edellä esitettyjä haittoja.

Koska luvan myöntämiskysymys on ensisijaisesti metsätaloudellinen, esitetään valitusviranomaiseksi maa- ja metsätalousministeriö.

2. Tarkemmat määräykset

Lain muutoksen johdosta on tarpeen tarkistaa maa- ja metsätalousministeriön torjunta-aineiden lentolevityksestä antamaa päätöstä (436/78), joka sisältää mm. määräykset lentolevityssuunnitelman sisällöstä sekä lausunnoissa huomioon otettavista seikoista.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti sen tultua hyväksytyksi. Laki olisi tarkoituksenmukaista saattaa voimaan 1 päivänä toukokuuta 1984, jotta sanotun vuoden lentolevityshankkeet voitaisiin käsitellä sen mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/69) 5 a ja 5 b §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetussa laissa (434/78) näin kuuluviksi:

5 a §

Torjunta-aineen lentolevitystä saa suorittaa sellainen ilma-aluksen omistaja tai haltija, jolle maa- ja metsätalousministeriö on antanut toimiluvan.

Toimilupa myönnetään määräajaksi ja se voidaan peruuttaa, jos luvansaaja ei noudata lentolevityksestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset lentolevityksessä noudatettavasta menettelystä sekä lentolevityskalustolle asetettavista vaatimuksista.

5 b §

Vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-aluksesta on ilman kunnanhallituksen lupaa kielletty.

Luvan saamiseksi on maanomistajan tehtävä kunnalle lupahakemus, johon on liitetty suunnitelma levittämistoimenpiteistä. Hakemuksen johdosta kunnan on pyydettävä lausunto piirimetsälautakunnalta ja lääninhallitukselta. Jollei lausuntoa ole annettu kolmen viikon kuluessa pyynnön lähettämisestä, asia voidaan ratkaista ilman lausuntoakin. Kunnanhallituksen tulee ratkaista

asia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lupahakemus on kunnalle jätetty.

Lupa voidaan myöntää, mikäli suunnitelma on asianmukainen eikä torjunta-aineen levittäminen suunnitelman mukaisesti aiheuta sanottavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon hävittäminen muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle kohtuuttomia kustannuksia. Jos edellä mainittua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalla suunnitelmassa esitettyä aluetta, lupa voidaan evätä vain tältä osin.

Muutosta päätökseen saa hakea maa- ja metsätalousministeriöltä se, jonka etua tai oikeutta päätös koskee. Lupapäätöksessä voidaan määrätä,

että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa on säädetty. Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta antaa tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriö.

Tämä laki tulee voimaan
päivänä _____
kuuta 1984.

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 1984

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo Yläjärvi*

Laki

torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/69) 5 a ja 5 b §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetussa laissa (434/78) näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

5 a §

Torjunta-aineen levittäminen ilma-aluksesta on sallittua vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla. Lupa myönnetään ilma-aluksen omistajalle tai haltijalle, joka täyttää maa- ja metsätalousministeriön luvan saantia varten määräämät edellytykset.

Lupa voidaan peruuttaa lopullisesti tai määräajaksi, mikäli luvan haltija ei noudata lentolevityksestä kulloinkin voimassa olevia määräyksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemat määräykset lentolevityksessä noudatettavasta menettelystä sekä lentolevityskalustolle asetettavista vaatimuksista.

5 b §

Milloin vesakontorjunta-ainetta on tarkoitus levittää ilma-aluksesta, on sen, jonka toimesta levittäminen aiotaan suorittaa, tehtävä siitä suunnitelma. Suunnitelmasta on ennen sen toteuttamista pyydettävä kunnan lausunto.

Maa- ja metsätalousministeriö voi kunnan esityksestä piirimetsälautakuntaa kuultuaan kieltää tai rajoittaa vesakontorjunta-aineen levittämisen ilma-aluksesta määrätyle alueelle, mikäli vesakko voitaisiin alueelta hävittää kohtuullisin kustannuksin muillakin keinoin ja kiellosta tai rajoituksesta olisi huomattavaa etua luonnonsuojelun tai paikallisen väestön kannalta.

Ehdotus

5 a §

Torjunta-aineen lentolevitystä saa suorittaa sellainen ilma-aluksen omistaja tai haltija, jolle maa- ja metsätalousministeriö on antanut toimiluvan.

Toimilupa myönnetään määräajaksi ja se voidaan peruuttaa, jos luvansaaaja ei noudata lentolevityksestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

5 b §

Vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-aluksesta on ilman kunnanhallituksen lupaa kielletty.

Luvan saamiseksi on maanomistajan tehtävä kunnalle lupahakemus, johon on liitetty suunnitelma levittämistoimenpiteistä. Hakemuksen johdosta kunnan on pyydettävä lausunto piirimetsälautakunnalta ja lääninhallituksesta. Jollei lausuntoa ole annettu kolmen viikon kuluessa pyynnön lähettämisestä, asia voidaan ratkaista ilman lausuntoakin. Kunnanhallituksen tulee ratkaista asia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lupahakemus on kunnalle jätetty.

Lupa voidaan myöntää, mikäli suunnitelma on asianmukainen eikä torjunta-aineen levittäminen suunnitelman mukaisesti aiheuta sanottavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon hävittäminen muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle kohtuuttomia kustannuksia. Jos edellä mainittua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalla suunnitelmassa esitettyä aluetta, lupa voidaan evätä vain tältä osin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muutosta päätökseen saa hakea maa- ja metsätalousministeriöltä se, jonka etua tai oikeutta päätös koskee. Lupapäätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa on säädetty. Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta antaa tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriö.

---

*Tämä laki tulee voimaan
päivänä _____ kuuta 1984.*
